

2022-11-16

UD2022/14304
Utrikesdepartementet
ud.remissvar@regeringskansliet.se
ud.rs@gov.se

Remissvar Sveriges medlemskap i Nato (Ds 2022:24)

Sammanfattning

Kristna Fredsrörelsen anser att Sverige inte bör gå med i Nato och **motsätter sig därmed förslaget att Sverige ska ansluta sig till det nordatlantiska fördraget (6.2)**. Vi delar bestörtningen och oron över Rysslands folkrättsvidriga anfallskrig mot Ukraina och att Sverige måste agera beslutsamt för att stärka säkerheten i vårt närområde. Men Kristna Fredsrörelsen motsätter sig ett Nato-medlemskap för att det 1) inte stärker vår säkerhet 2) inte bidrar till internationell fred och utveckling och för att frågan 3) inte har genomgått en gedigen analys och demokratisk process.

Kristna Fredsrörelsen motsätter sig slutsatserna gällande de utrikes- och säkerhetspolitiska konsekvenserna för Sverige (9.1.3) som presenteras i promemorian. Det är slående vilken grund analys som presenteras, hur snävt perspektiv man utgått ifrån och hur konsekvenserna av detta historiska skifte i svensk säkerhetspolitik inte tas på allvar. Vidare ser vi ett behov av utredning av de ekonomiska konsekvenserna (9.1.4) och om konsekvenser för svensk krigsmaterielexport (9.1.5). Kristna Fredsrörelsen motsätter sig slutsatserna under övriga konsekvenser (9.1.7).

6.2 Godkännande av nordatlantiska fördraget

Kristna Fredsrörelsen motsätter sig förslaget att Sverige ska ansluta sig till det nordatlantiska fördraget. Kristna Fredsrörelsen motsätter sig ett Nato-medlemskap för att det 1) inte stärker vår säkerhet 2) inte bidrar till internationell fred och utveckling och för att frågan 3) inte har genomgått en gedigen analys och demokratisk process.

Ett Nato-medlemskap stärker inte vår säkerhet

Analysen bygger på ett snävt och föråldrat perspektiv på säkerhet både i termer av vad säkerhet är och hur säkerhet uppnås. Detta är djupt problematiskt då ett ensidigt fokus på statens territoriella säkerhet från externa militära hot missar den komplexa hotbild som vi står

Kristna Fredsrörelsen

Besöksadress: Gustavslundsvägen 18, Alviks torg, Stockholm

Postadress: Kristna Fredsrörelsen, Ekumeniska centret, Box 14038, 167 14 Bromma

Telefon: 08-453 68 40 **E-post:** info@krf.se **Hemsida:** www.krf.se

inför, men också då åtgärderna riskerar att öka riskerna för vår säkerhet eftersom den valda strategin fokuserar så ensidigt på avskräckande genom vapenmakt.

Kristna Fredsrörelsen menar att en utveckling av svensk säkerhetspolitik måste väga in den komplexa hotbild som vi står inför som klimatkris, pandemier, kärnvapenkrig, cyberattacker och externa militära hot. Utifrån en gedigen riskanalys är det möjligt att besluta om strategier som stärker vår säkerhet på kort och lång sikt.

Underlaget för beslut gällande ett svenskt Nato-medlemskap lyfter fram ett ensidigt fokus på avskräckning genom hot om militärt motangrepp. Men det är en strategi som leder till en upprustningsspiral som ökar osäkerheten och motverkar förebyggande av väpnad konflikt. I analysen förminskas risken för att ett svenskt Natomedlemskap ökar **hotbilden** mot Sverige och att effekterna, om den avskräckande effekten inte fungerar, kan bli förödande då vi riskerar att dras in i ett tredje världskrig. En strategi som bygger på avskräckande förlitar sig också på att makthavare fattar politiska beslut grundade i logiska avväganden och ett demokratiskt ansvar för den egna befolkningens säkerhet, vilket det tyvärr finns skäl att tvivla på både inom och utanför Nato.

Kärnvapen är inte ett skydd, utan ett hot mot vår säkerhet. Ett Nato-medlemskap innebär att gå in i en kärnvapenallians och därmed skulle Sverige bidra till att kärnvapen fortsatt utgör ett globalt hot, istället för att bidra till dess avveckling genom att skriva under FN:s kärnvapenförbud. En enda kärnvapensprängning skulle innebära en humanitär och miljömässig katastrof med konsekvenser som ingen stat kan hantera. Enligt en studie i *Nature Food* från augusti 2022 skulle ett fullskaligt kärnvapenkrig mellan Ryssland och USA kunna leda till att fem miljarder människor, däribland 99 procent av Sveriges befolkning, svälter ihjäl på grund av efterföljande klimatförändringar. Det enda sättet att säkerställa att kärnvapen aldrig används igen är att alla stater gör sig av med dem. Genom ett Natomedlemskap skulle Sverige legitimera kärnvapen och kärnvapenanvändning, vilket gör det mycket svårare att verka för kärnvapenedrustning. För att det ska ske behövs påtryckningar och politisk vilja, även från stater som inte själva har kärnvapen och som tydligt tar avstånd ifrån dem. Ett Nato-medlemskap försvårar det.

Ett NATO-medlemskap bidrar inte till internationell fred och utveckling

Sverige bör av politiska skäl inte gå med i Nato eftersom det inte bidrar till de mål vi har enats om globalt och som vi alla är beroende av för vår framtid. Sverige har ställt sig bakom Agenda 2030 och är därmed ålagt att bidra till målen för hållbar global utveckling. Kostnaderna för väpnade konflikter och krig är enorma, inte bara ekonomiskt utan framförallt i mänskligt lidande. Enligt rapporten *Global Peace Index 2022*, utgiven av Institute for Economics and Peace, ökade de väpnade konflikternas ekonomiska effekter med 27 % förra året, och uppgick till 559,3 miljarder USD. FN:s och Världsbankens rapport om förebyggande av väpnad konflikt, *Pathways to Peace* (2018), slår fast att förebyggande är billigare och mer effektivt än att hantera konflikter som redan blivit våldsamma. I rapporterna finns inget stöd för att upprustning eller militärallianser bidrar till fredliga och inkluderande samhällen.

Sverige har länge och på många sätt verkat för demokratisk utveckling i många länder och stöttat med betydande bidrag, inte minst inom utvecklingsbiståndet. För detta är samverkan med Nato knappast en tillgång. Att främja eller införa demokrati med militära maktmedel har nästan aldrig lyckats. Inga av de ödesfrågor som världen står inför kan avvärjas genom ett Nato-medlemskap. Vid sidan av att förebygga grundorsaker till konflikt genom utvecklingssamarbete bör Sverige satsa på en aktiv säkerhetspolitik för fred, byggd på internationellt samarbete, internationellt rätt, förebyggande, konfliktlösning och nedrustning.

Frågan om ett svenskt Nato-medlemskap har inte genomgått en gedigen analys och demokratisk process

Beslutet om att ansöka om ett svenskt medlemskap i Nato fattades mycket snabbt, utan möjlighet till saklig och faktabaserad folklig debatt eller tillräcklig konsekvensanalys. Beredningen belyser inte de risker som finns med ett Nato-medlemskap och bygger på en ensidig syn på säkerhet som militär avskräckning. Det är tydligt att hanteringen av frågan sker i kris och utan den djupa analys som skulle krävas för att överge vår tidigare säkerhetspolitiska hållning och militära alliansfrihet samt förhållningssätt till kärnvapen.

Beslutet om ett svenskt Nato-medlemskap har inte underbyggts varken analytiskt eller demokratiskt. En så avgörande fråga, som berör oss alla, inte minst kommande generationer, måste ges tid för diskussion. I den parlamentariska rapport som promemorian delvis vilar på fastslås att ”Ryssland är för en tid framåt militärt försvagat av anfallskriget mot Ukraina. Ryssland har därför begränsade möjligheter att genomföra ett konventionellt militärt angrepp mot andra länder” (*Ett försämrat säkerhetspolitiskt läge - konsekvenser för Sverige*, Ds 2022:7, s 37) vilket innebär att den stora brådskan med beslutet inte är nödvändig.

Kristna Fredsrörelsen saknar grundläggande perspektiv i beredningen utifrån agendan för kvinnor fred och säkerhet, samt unga fred och säkerhet (UNSCR 1325 och 2250 mfl), dessa perspektiv belyses varken i beredningen eller i remissprocessen som inte inkluderar varken kvinnoorganisationer eller barn-/ungdomsorganisationer. Kristna Fredsrörelsen ser också en stor brist i avsaknaden av ett urfolksperspektiv och en miljö- och klimatkonsekvensbedömning och saknar organisationer som företräder samer samt som fokuserar på miljöfrågor bland remissinstanserna.

9.1.3 Konsekvenser för Sveriges utrikes- och säkerhetspolitik

Kristna Fredsrörelsen motsätter sig slutsatserna som presenteras i promemorian. Det är slående vilken grund analys som presenteras, hur snävt perspektiv man utgått ifrån och hur konsekvenserna av detta historiska skifte i svensk säkerhetspolitik inte tas på allvar.

Ett medlemskap påverkar Sveriges trovärdighet och möjlighet att samverka med andra

Vi ser att processen för ett svenskt Nato-medlemskap redan haft en mycket stor påverkan på svensk utrikespolitik och påverkat vår internationella trovärdighet negativt. Som alliansfritt

land kunde Sverige spela en konstruktiv roll i fredsförhandlingar och Sveriges höga anseende som humanitär stormakt vilar bland annat på en utrikespolitik som förordat folkrätt och dialog. Ett medlemskap i Nato innebär att Sverige blir del i en polariserad världsordning.

Ett Nato-medlemskap gör det också svårare för oss som svensk fredsaktör i vårt arbete i konfliktområden. Att vara en svensk organisation har associerats med värden som mänskliga rättigheter och demokrati, och vi har redan mött reaktioner på att detta kan komma att förändras.

Sveriges roll som försvarare av humanitär rätt, mänskliga rättigheter och jämställdhet samt engagemang för nedrustning, icke-spridning och rustningskontroll kommer att påverkas negativt

Det har redan innan medlemskapet skett stora förändringar i svensk utrikespolitik. T ex är Sveriges undfallenhet i kärnvapenfrågan en oerhört allvarlig konsekvens. En annan är agerandet i relation till den odemokratiska regimen i Turkiet, där företrädare för svenska regeringar satt demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter på undantag.

9.1.4 Ekonomiska konsekvenser

Ett Nato-medlemskap innebär en omprioritering av resurser från åtgärder som bidrar till förebyggande av väpnad konflikt, genom att motverka grundorsaker till krig, till ökade kostnader för militära kostnader som inte leder till hållbar fred. Kristna Fredsrörelsen anser att en utredning av hur den ekonomiska omprioritering som ett medlemskap skulle innebära påverkar Sveriges bidrag till Agenda 2030.

9.1.5 Konsekvenser för svensk krigsmaterielexport

Kristna Fredsrörelsen anser att vidare utredning och tydligare analys av hur ett Nato-medlemskap skulle påverka svensk krigsmaterielexport och dess effekt i relation till Agenda 2030. Vi menar att ett medlemskap riskerar att öka risken för att svenska vapen används i krig och bidrar till väpnat våld efter att den väpnade konflikten avslutats och anser att detta behöver regleras tydligare inför ett eventuellt medlemskap.

9.1.7 Övriga konsekvenser

Kristna Fredsrörelsen anser att vidare utredning krävs av vilka konsekvenser den föreslagna förändringen av svensk säkerhetspolitik får för jämställdhet, miljö- och klimat, barn och unga, samt samerna inom ramen för vår måluppfyllelse av Agenda 2030.

Kristna Fredsrörelsen anser att grundvärden inom svensk utrikes- och säkerhetspolitik riskerar att förloras vid ett svenskt medlemskap i Nato. Vi ser att det finns ett stort behov av en djupare analys av hur Sverige bör agera inom ramen för Nato, om riksdagen beslutar att Sverige ska ansluta sig till det nordatlantiska fördraget.

Som en utgångspunkt anser vi att Sverige i samband med ett eventuellt inträde i Nato bör

- öka sina ansträngningar för en kärnvapenfri värld och skriva under FN:s konvention om förbud mot kärnvapen

- stödja Ålands status som demilitariserad zon

samt säkerställa

- att inga kärnvapen tillåts på svensk mark

- att det svenska regelverket för krigsmaterielexport inte tillåter export till odemokratiska stater, stater som allvarligt och omfattande kränker mänskliga rättigheter eller till länder i väpnad konflikt eller som riskerar väpnad konflikt och att detta inkluderar Nato-länder

- att inga utländska militärbaser tillåts på svensk mark

Charlotte Sjöström Becker
Generalsekreterare Kristna Fredsrörelsen